

**СТАЛА МОДА ЯК ПРЕДМЕТ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ЗАРУБІЖНІЙ НАУКОВІЙ
ЛІТЕРАТУРІ**

Катерина Походенко,
<https://orcid.org/0000-0003-4654-281X>
аспірантка,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
kateryna.pokhodenko@gmail.com

**SUSTAINABLE FASHION
AS A RESEARCH OBJECT
IN FOREIGN SCIENTIFIC
LITERATURE**

Kateryna Pokhodenko,
<https://orcid.org/0000-0003-4654-281X>
PhD student,
Kyiv National University of Culture and
Arts,
Kyiv, Ukraine
kateryna.pokhodenko@gmail.com

Анотація

Стаття присвячена огляду іншомовних джерел на тему сталості у моді за останні 15 років. Концепції сталості у моді, які розвинулися з концепцій екологічного дизайну, займають важливе місце у науковій діяльності вчених світу. **Метою дослідження** є визначення ступеню розкриття теми у іншомовних джерелах наукової літератури. Результати були досягнуті за допомогою використання **методів** аналізу джерел за сферами дослідження у контексті сталої моди та синтезу їх за галузями. Було виділено основні напрями досліджень у кожній галузі та узагальнено їх у висновках.

Розглянуто основні поняття – *стала мода* і *принципи сталого дизайну*, які використовуються у сучасних наукових роботах зарубіжних дослідників. Проведено аналіз іншомовних наукових джерел у контексті сталої моди у таких галузях: економіка, маркетинг, менеджмент; соціологія та психологія поведінки споживачів; екологія; технології за принципами сталого дизайну; дизайн; естетика та мистецтвознавство; освіта і просвітництво; законодавство; інформаційні технології. **Наукова новизна** полягає у тому, що вперше здійснено систематизацію іншомовних джерел у контексті сталої моди, надані висновки після аналізу кожної галузі, які виділяють основні напрямки досліджень, над якими працювали зарубіжні науковці.

Abstract

The concept of sustainability in fashion, having been developed on the basis of ecodesign concepts, takes an important place in scientific research all over the world. **The aim of study** is to analyze and summarize foreign scientific researches about sustainability in fashion. The results were achieved by using **methods** of sources analysis, which refer to different research fields, in the context of sustainable fashion and their further synthesis according to areas. The main directions of research in each area were identified and summarized in the conclusions.

There were considered basic concept definitions – *sustainable fashion* and *the principles of sustainable design*, which are used in modern scientific works of foreign researchers. The analysis of foreign scientific sources in the context of sustainable fashion was provided in areas of: economics, marketing, management; sociology and psychology of consumer behavior; ecology; technologies based on the principles of sustainable design; design; aesthetics and art history; education; legislation; information technology. **The scientific value of study.** For the first time the systematization of foreign research in the context of sustainable fashion was carried out. The conclusions are given after the analysis of each area, underlining the main directions of foreign scientists' research.

Висновки. Дослідники з усього світу піднімають у своїх роботах питання сталої моди та досліджують проблеми, пов'язані з її інтеграцією у повсякденне життя. Такий підхід формує нові ціннісні орієнтири, які актуалізують питання естетики сталої моди у теорії мистецтвознавства та у практиці дизайну. Проте, варто зазначити, що виявлені наукові роботи торкаються фешн-дизайну у контексті сталої моди, але не розкривають аспектів дизайну, пов'язаних з процесом творчості й художньо – естетичним сприйняттям. Стала мода потребує зміни існуючих інструментів для дизайну в контексті принципів сталого дизайну. Тому є потреба у їх подальшому дослідженні.

Conclusions. Researchers from all over the world pay attention to the issues of sustainable fashion and explore problems of the integration of sustainable fashion into everyday life. Sustainable fashion sets up new values that actualize the issues of aesthetics of sustainable fashion in the theory of art history and design practice. However, it should be noted that the analyzed scientific works concerning fashion design in the context of sustainable fashion, do not reveal aspects of design related to the creative process and aesthetic perception. Sustainable fashion needs changes of existing design tools in the context of sustainable design principles. Therefore, there is a need for their further study.

Ключові слова

Стала мода, сталий дизайн, принципи сталості, естетика сталої моди

Keywords

Sustainable fashion, sustainable design, principles of sustainability, aesthetics of sustainable fashion.

Вступ **1**

Стаття присвячена огляду іншомовних джерел на тему сталості у моді за останні 15 років. Нестача природних ресурсів породжує проблему їхнього збереження та відновлення у світі. Концепції сталості у моді, які розвинулися з концепцій екологічного дизайну, займають важливе місце у світовій науковій діяльності. У найширшому сучасному значенні поняття “сталість” передбачає здатність біосфери Землі та людської цивілізації співіснувати. Це процес, у якому експлуатація ресурсів, напрямок інвестицій, орієнтація на технологічний розвиток та інституційні зміни гармонізують і посилюють як поточний, так і майбутній потенціал для задоволення людських потреб та прагнень (Sakmar et al., 2011). Дослідники різних галузей наук, таких як економіка, соціологія, екологія, інформаційні технології, педагогіка, доходять у своїх дослідженнях тематики сталої моди, адже ця міждисциплінарна проблема виходить далеко за рамки дизайну, естетики та мистецтвознавства.

Мета дослідження **2**

Мета статті – проаналізувати сталу моду як предмет наукових досліджень у зарубіжній науковій літературі.

Методологія та аналіз джерельної бази **3**

Результати були досягнуті за допомогою використання методів аналізу джерел за сферами дослідження у контексті сталої моди та синтезу їх за галузями. Було виділено основні напрями досліджень у кожній галузі та узагальнено їх у висновках до кожної галузі та у висновках до статті.

Вітчизняні науковці зверталися до тематики сталої моди у своїх дослідженнях. Наприклад, О. Шандренко і Х. Дубас (2019) розглянули етапи розвитку екодизайну та вплив екопроблематики на розвиток екодизайну в fashion індустрії. О. Смоляр (2011) було досліджено ступінь використання та відображення проблем екології в дизайні одягу. К. Поліщук (2018) було визначено роль сучасних інноваційних технологічних розробок у процесах трансформації дизайну та індустрії моди до екологічно-відповідальних моделей функціонування. Також сучасний стан сталої моди розглянуто такими науковцями: Ю. Стефуришиною та А. Білик (2019), було розглянуто вторинну сировину та її відображення в творчості сучасних художників і дизайнерів, Т. Устенко (2019) дизайн та виробництво одягу з використанням вторинної сировини та В. Кондаковою (2019) проаналізовано сучасні еко-бренди швейних виробів.

Незначна кількість вітчизняних наукових статей присвячена розгляду іншомовних наукових публікацій. Наприклад, К. Кисельова (2019) у статті, присвяченій дослідженню напрямів проектування фешн-об'єктів з урахуванням екологічного фактору, наводить огляд публікацій, у яких досліджено поняття «екодизайн» у різних галузях і уточнено визначення «екомода», виявлено різницю в поняттях «стала мода», «повільна мода», «етична мода», але акцент зроблено на аналізі самих понять, а не джерельної бази. Таким чином розгляд і систематизація іншомовних джерел у галузі сталої моди є актуальною для дослідження.

Результати дослідження

4

Для подальшої роботи спершу потрібно надати визначення поняттям «стала мода» та «принципи сталого дизайну», які широко застосовуються у роботі. Розглянемо деякі визначення, надані у іншомовній науковій літературі.

Наприклад, у дослідженні «Розуміння намірів китайських споживачів купувати стійкі модні товари» автор надає наступне визначення: «стала мода» – це модні товари, які сприяють створенню майбутнього без шкоди навколишньому середовищу та суспільству в процесі виробництва та споживання (Wei & Jung, 2017). «Стала мода» повинна включати усі фази життєвого циклу товару: проектування, виготовлення, логістика, роздрібна торгівля, використання та утилізація (Niinimäki, 2013). Стала мода охоплює три революційні ідеї: екологізувати процеси промисловості; екологізувати соціальну та ділову практику; створити новий спосіб презентації та використання моди (Obregon, 2012).

Європейська Комісія визначила *принципи сталого дизайну* наступним чином:

1. Використання матеріалів із якомога меншим негативним впливом на навколишнє середовище.

2. Фокусування на ефективності використання ресурсів: використання їх найменш можливої кількості.
3. Інвестування у високу якість та довговічність.
4. Повторне використання, переробка та оновлення (SEC, 2009).

Принципи сталого дизайну призводять до зміни сталого способу дизайн-мислення і створення нових задач, мотивованих проектувати життєві цикли замість самих продуктів. У такому разі продукт може мати кілька життєвих циклів: його слід розробити так, щоб можна було використовувати знову після першого життєвого циклу (Niinimäki, 2013).

Для нашого дослідження ми обрали основні напрями, за якими відбувався аналіз іншомовних джерел у контексті стійкої моди: економіка, маркетинг, менеджмент; соціологія та психологія поведінки споживачів; екологія, технології за принципами сталого дизайну, дизайн, естетика та мистецтвознавство, освіта і просвітництво, законодавство, інформаційні технології. Тому наступним кроком у даній статті буде викладено погалужений аналіз іншомовних наукових джерел.

Стала мода у контексті *економіки, маркетингу та менеджменту* розглядається через призму інновацій для зеленого бізнесу (Niinimäki, 2013); через формування бізнес-моделей переробки відходів у нові матеріали (Hvass, 2016) та в контексті маркетингу й управління в моді, дизайні та культурі (Lee & Ma, 2020). Відповідно до проведеного аналізу цих праць доходимо висновку, що в згаданих напрямках досліджень стала мода набуває актуальності саме у створенні та вдосконаленні бізнес-моделей із залученням одягу у цикл з мінімальними втратами, де кінець життєвого шляху товару є початком нового етапу виробництва. Важливими на цьому шляху стають дослідження проблем та способи їхнього вирішення у рамках цих бізнес-моделей; а також – нові практики позиціонування товарів, створених у згаданий спосіб.

У дослідженнях сталої моди в контексті *соціології та поведінки споживачів* зацікавлюють результати, які стосуються, зокрема, аналізу поведінки споживача щодо моди і утилізації (Goudeau, 2014), оцінки стійкості споживання і поведінки щодо закупівлі, догляду та утилізації одягу (La Rosa, 2019), створення асоціації споживачів для створення іміджу сталого бренду моди (Kim & Oh, 2020). Вони засвідчують виявлення поведінкових звичок споживачів з приводу придбання, догляду і утилізації одягу; пропозиції стратегій та дослідження шляхів зміни старих звичок на нові за принципами сталості; створення нових та вдосконалення існуючих шляхів залучення споживачів до утилізації.

Дослідження сталої моди у контексті *екології* визначають ступінь впливу життєвого циклу текстильних виробів на навко-

лише середовище – від сировини, проектування та виробництва до логістики, споживання і утилізації; дослідження методів вирішення проблем, які з'являються на згаданих етапах. Такі дослідження базуються на не результатах аналізу впливу обробки тканин на навколишнє середовище (Blackburn, 2015), на дослідженні ланцюжка поставок з урахуванням використання хімічних речовин при виробництві та переробці одягу. Важливо. Є також оцінка сталості текстильної та швейної промисловості сьогодення (Eryuruk, 2012).

Дослідження сталої моди у контексті *технологій за принципами сталого дизайну* порушують питання запровадження кругової економіки в індустрії моди в Скандинавії шляхом переробки текстилю у текстиль (Sandvik, 2017), дають огляд сталих методів виробництва і варіантів повторного використання та переробки (Muthu, 2017), вивчають новітні технології, зокрема, нові волокна та техніки обробки (Nayak & Patnaik, 2021). Ці дослідження спрямовані на виявлення проблем, ризиків, небезпек, пов'язаних з текстильними відходами, та методів їхнього вирішення. Вони також вивчають новітні технології використання як текстильних, так і інших відходів, як сировини для переробки. Особливий інтерес становить розгляд технологій переробки текстилю у текстиль; дослідження управління вживаними виробами в рамках бізнес-моделей, інфраструктури ланцюга постачань, технологічних рішень та залучення споживачів; дослідження технологій виробництва текстилю та одягу за принципами сталості та екологічності.

Дослідження сталої моди у контексті *дизайну* засвідчують спрощення існуючих інструментів для дизайну, оскільки вони є надто складними, надмірно концептуальними, мають високу вартість, створені для великих корпорацій. Дослідники намагаються знайти креативну заміну такому спрощенню. Так, у праці E. S. Hur та K. J. Beverley (2013) описується розробка альтернативної моделі проектування та виробництва на основі ремесел, у роботі Niinimäki (2013) представлено критичний та соціальний дизайн як новий підхід у рамках сталої моди; а у Kozłowski Bardecki M. та Searcy C. (2019) запропоновано інноваційну модель сталості, щоб полегшити аналіз інструментів дизайну.

Зокрема, у цих працях представлено дослідження шляхів інтеграції згаданих інструментів у процес проектування та виробництва; звернення до ремісничих практик як до одного з провідних інструментів для сталого дизайну; дослідження інструментів демонстрації дизайн-продуктів, створених за принципами сталого дизайну.

Серед досліджень сталої моди у контексті *естетики та мистецтвознавства*, знову ж таки, важливою є праця E. S. Hur (2013), де визначаються ключові фактори, які роблять сучасну

моду нежиттєздатною. У праці Niinimäki (2013) розглянуто нові підходи до естетики у контексті сталої моди. У Rinaldi та Testa (2015) описано шляхи інтеграції економічних цілей із етичними цінностями. Виписати нові принципи, яких індустрія моди повинна дотримуватися в сучасному суспільстві, спробував у своїй роботі Н. Р. Lee та J. J. Ma (2020). У згаданих працях дослідники порушували питання узагальнення естетики сталої моди в теорії мистецтвознавства та у практиці дизайну. Констатуючи зміну сприйняття людьми краси через естетику сталої моди, дослідники доводять формування нових цінностей, натхненних сталою модою; виявляють взаємозв'язку внутрішньої естетики та зовнішньої естетизації у контексті сталої моди.

Розгляд сталої моди у контексті *освіти і просвітництва* ліг в основу розробки освітньої програми університетського рівня для спеціалістів сталого розвитку (Lee & Choy, 2014). А у дослідженні Preuit та Yan (2016) виявлено вплив просвітницьких і освітніх ініціатив на ставлення до сталої моди.

Сталу моду у контексті *законодавства* розглядали дослідники Amaral M. C., Zonatti W. F., Silva, K. L., Junior, D. K., Amato Neto, J., та Baruque-Ramos, J (2018) і Pandey R., Pandit, P., Pandey, S. та Mishra, S. (2020). У їхніх працях представлено правові норми, якими регулюються закони про утилізацію фешн-продуктів. Вони виявляють політику розширеної відповідальності виробників щодо утилізації виготовленої ними продукції, що була вже у вжитку. Особливий інтерес становлять вказівки для політиків, акціонерів, дослідників та практиків, зацікавлених у порятунку відходів текстилю та одягу від звалищ та сприяння переходу до принципів кругового циклу виробництва (Amaral et al., 2018; Pandey et al., 2020).

У результаті досліджень сталої моди у контексті *інформаційних технологій* R. Aus (2011) розробив платформу, яка включає дані картографування відходів та пояснення щодо життєвого циклу одягу. Важливою є розробка веб-сайту, який заохочує до спільного проектування, що дозволяє підприємствам розвивати концепти сталості через спілкування зі споживачем (Hur & Beverley, 2013). Ці дослідження спрямовані на створення інформаційних платформ, які включатимуть довідкові дані з приводу утилізації та можливості для активної комунікації виробника із споживачем.

но основні напрями досліджень у кожній галузі та узагальнено їх у висновках до кожної галузі та у висновках до статті.

Висновки **6**

Проблема сталості у моді є міждисциплінарною, тому проаналізовані в статті дослідження часто стосуються проблем одночасно двох або трьох галузей, на чому авторкою статті робляться відповідні акценти в аналізі до кожної галузі. Зокрема, зарубіжними дослідниками були запропоновані бізнес-моделі для виробників із залученням одягу у цикл з мінімальними витратами сировини та зменшенням негативного впливу на навколишнє середовище. Важливими є виявлені механізми, що використовуються у розробках технологій переробки текстильних відходів у текстильні матеріали та технологій використання вторинних полімерних матеріалів у виробництві текстилю. У публікаціях також описується дієвість розроблених у контексті сталості в моді дизайн-інструментів, виявляється, як використання цих інструментів, у свою чергу, призводить до зміни естетики та художньо-естетичного сприйняття. Також досліджувалися шляхи зміни звичок споживачів у контексті сталої моди. У результаті подібних досліджень розроблені освітні програми, які акцентують принципи сталості у дизайні.

Огляд подібних вітчизняних публікацій є завданням окремого дослідження, але вже зараз можна зазначити те, що підняті питання та запропоновані шляхи їхнього вирішення, які були продемонстровані у зарубіжних наукових публікаціях, можуть стати основою подальших досліджень вітчизняних науковців для інтеграції принципів сталості у вітчизняний дизайн одягу та моду.

Список бібліографічних посилань

- Кисельова, К. (2019). Напрями проектування fashion-об'єктів з урахуванням екологічного фактору. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрям: Мистецтвознавство*, 30, 181–186. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.209>
- Кондакова, В. В. (2019). Аналіз сучасних еко-брендів, що спеціалізуються на виготовленні швейних виробів. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* (с. 51–52). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Поліщук, К. О. (2018). Інноваційні процеси в екологізації моди та дизайну одягу XXI століття. Проблеми та перспективи. *Гілея: науковий вісник*, 139(2), 142–147.
- Смоляр, О. В. (2011). Екологічний дизайн у контексті модних інновацій та діяльності дизайнерів одягу XX–XXI століття. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 25, 162–169.
- Стефуришина, Ю. Р., & Білик, А. А. (2019). Вторинна сировина та її відображення в творчості сучасних художників і дизайнерів. *Молодий вчений*, 7(71), 95–98. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-21>
- Устенко, Т. А. (2019). Екологічний дизайн та виробництво одягу з використанням вторинної сировини. In *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* (с. 649–650). Київський національний університет технологій та дизайну.

- Шандренко, О. М., & Дубас, Х. О. (2019). Екодизайн у fashion індустрії XXI століття. *Інтернаука*, 2. <https://www.inter-nauka.com/issues/2019/2/4628>
- Amaral, M. C., Zonatti, W. F., Silva, K. L., Junior, D. K., Amato Neto, J., & Baruque-Ramos, J. (2018). Industrial textile recycling and reuse in Brazil: case study and considerations concerning the circular economy. *Gestão & Produção*, 25(3), 431–443. <https://doi.org/10.1590/0104-530X3305>
- Aus, R. (2011). *Trash to trend – Using Upcycling in Fashion Design* [Doctoral Thesis, Estonian Academy of Arts]. <https://issuu.com/runnel/docs/reet-aus>
- Blackburn, R. (Ed.). (2015). *Sustainable Apparel: Production, Processing and Recycling (Woodhead Publishing Series in Textiles)*. Woodhead Publishing.
- Eryuruk, S. H. (2012). Greening of the Textile and Clothing Industry. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*, 20, 6(95), 22–27.
- Goudeau, C. V. (2014). *Ready to tear? A study on fashion and consumer disposal behavior* [Doctoral dissertation, Oklahoma State University].
- Hur, E. S., & Beverley, K. J. (2013, September 15-16). The role of craft in a co-design system for sustainable fashion. In *Making Futures: The Crafts in the Context of Emerging Global Sustainability Agendas*. Dartington Estate Devon.
- Hvass, K. K. (2016). *Weaving a Path from Waste to Value: Exploring Fashion Industry Business Models and the Circular Economy* [Doctoral Thesis, Copenhagen Business School (CBS)].
- Kim, Y., & Oh, K. W. (2020). Which Consumer Associations Can Build a Sustainable Fashion Brand Image? Evidence from Fast Fashion Brands. *Sustainability*, 12(5), 1703. <https://doi.org/10.3390/su12051703>
- Kozłowski, A., Bardecki, M., & Searcy, C. (2019). Tools for Sustainable Fashion Design: An Analysis of Their Fitness for Purpose. *Sustainability*, 11(13), 3581. <https://doi.org/10.3390/su11133581>
- La Rosa, A. (2019). *An Evaluation of Sustainability in Consumption: The Behaviors Behind Purchase, Care, and Disposal of Apparel* [Masters Thesis, University of Nebraska].
- Lee, H., & Ma, J. J. (2020). A study of the trend in sustainable fashion research based on the previous research achievements of the Centre for Sustainable Fashion. *The Research Journal of the Costume Culture*, 28(5), 652–668. <https://doi.org/10.29049/rjcc.2020.28.5.652>
- Lee, M.-Y., & Sung, J. (2016). Sustainability and management in fashion, design and culture. *Journal of Global Fashion Marketing*, 7(2), 73–75. <https://doi.org/10.1080/20932685.2015.1131430>
- Lee, Y., & Choy, H. (2014). Developing design education program concerning sustainable fashion. *Journal of the Korean Society of Costume*, 2(64), 50–69. <https://doi.org/10.7233/jksc.2014.64.2.050>
- Muthu, S. S. (Ed.). (2017). *Sustainable Fibres and Textiles*. Woodhead Publishing.
- Muthu, S. S. (Ed.). (2020). *Chemical Management in Textiles and Fashion*. Woodhead Publishing.
- Nayak, R., & Patnaik, A. (2021). *Waste Management in the Fashion and Textile Industries*. Woodhead Publishing.
- Niinimäki, K. (Ed.). (2013). *Sustainable fashion: New approaches*. Aalto ARTS Books.
- Obregón, C. (2012, November). Sustainable Fashion Education: From Trend to Paradigm? In *Cumulus Conference*. Santiago, Chile.
- Pandey, R., Pandit, P., Pandey, S., & Mishra, S. (2020). Solutions for sustainable fashion and textile industry. In P. Pandit, S. Ahmed, K. Singha, S. Shrivastava (Eds.), *Recycling from Waste in Fashion and Textiles: A Sustainable and Circular Economic Approach* (pp. 33–72). Scrivener Publishing. <https://doi.org/10.1002/9781119620532.ch3>
- Preuit, R., & Yan, R.-N. T. (2017). Fashion and Sustainability: Increasing Knowledge About Slow Fashion Through an Educational Module. *International Journal of Environmental & Science Education*, 12(5), 1139–1154.
- Rinaldi, F. R., & Testa, S. (2015). *The Responsible Fashion Company Integrating Ethics and Aesthetics in the Value Chain*. Greenleaf Publishing.
- Sakmar, S. L., Wackernagel, M., Galli, A., & Moore, D. (2011, June). *Sustainable development and Environmental Challenges in the MENA Region: Accounting for the Environment in the 21st century* (Working Paper 592). Economic Research Forum.

- Sandvik, I. M. (2017). *Applying circular economy to the fashion industry in Scandinavia through textile-to-textile recycling*. Master of International Development Practice. Monash University.
- SEC. (2009, April 15). *Design as a Driver of User-centred Innovation: Commission staff working document* (Brussels, 7.4.2009). Commission of the European Communities. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8706-2009-INIT/en/pdf>
- Wei, X., & Jung, S. (2017). Understanding Chinese Consumers' Intention to Purchase Sustainable Fashion Products: The Moderating Role of Face-Saving Orientation. *Sustainability*, 9(9), 1570. <https://doi.org/10.3390/su9091570>

References

- Amaral, M. C., Zonatti, W. F., Silva, K. L., Junior, D. K., Amato Neto, J., & Baruque-Ramos, J. (2018). Industrial Textile Recycling and Reuse in Brazil: Case Study and Considerations Concerning the Circular Economy. *Gestão & Produção*, 25(3), 431–443. <https://doi.org/10.1590/0104-530X3305> [in English].
- Aus, R. (2011). *Trash to trend – Using Upcycling in Fashion Design* [Doctoral Thesis, Estonian Academy of Arts]. <https://issuu.com/runnel/docs/reet-aus> [in English].
- Blackburn, R. (Ed.). (2015). *Sustainable Apparel: Production, Processing and Recycling (Woodhead Publishing Series in Textiles)*. Woodhead Publishing [in English].
- Eryuruk, S. H. (2012). Greening of the Textile and Clothing Industry. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*, 20, 6(95), 22–27 [in English].
- Goudeau, C. V. (2014). *Ready to Tear? A Study on Fashion and Consumer Disposal Behavior* [Doctoral Dissertation, Oklahoma State University] [in English].
- Hur, E. S., & Beverley, K. J. (2013, September 15-16). The Role of Craft in a Co-Design System for Sustainable Fashion. In *Making Futures: The Crafts in the Context of Emerging Global Sustainability Agendas*. Dartington Estate Devon [in English].
- Hvass, K. K. (2016). *Weaving a Path from Waste to Value: Exploring Fashion Industry Business Models and the Circular Economy* [Doctoral Thesis, Copenhagen Business School (CBS)] [in English].
- Kim, Y., & Oh, K. W. (2020). Which Consumer Associations Can Build a Sustainable Fashion Brand Image? Evidence from Fast Fashion Brands. *Sustainability*, 12(5), 1703. <https://doi.org/10.3390/su12051703> [in English].
- Kondakova, V. V. (2019). Analiz suchasnykh eko-brendiv, shcho spetsializuiutsia na vyhotovlenni shveinykh vyrobiv [Analysis of Modern Eco-Brands Specializing in the Manufacture of Garments]. In *Naukovi rozrobky molodi na suchasnomu etapi* [Scientific Developments of Youth at the Present Stage] (pp. 51–52). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Kozłowski, A., Bardecki, M., & Searcy, C. (2019). Tools for Sustainable Fashion Design: An Analysis of Their Fitness for Purpose. *Sustainability*, 11(13), 3581. <https://doi.org/10.3390/su11133581> [in English].
- Kyselova, K. (2019). Napriamy proektuvannia fashion-objektiv z urakhuvanniam ekolohichnoho faktoru [Directions of Designing Fashion-Objects Taking into Account Ecological Factors]. *Ukrainian Culture: Past, Modern and Ways of Development. Branch: Art Criticism*, 30, 181–186. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.209> [in Ukrainian].
- La Rosa, A. (2019). *An Evaluation of Sustainability in Consumption: The Behaviors Behind Purchase, Care, and Disposal of Apparel* [Masters Thesis, University of Nebraska] [in English].
- Lee, H., & Ma, J. J. (2020). A Study of the Trend in Sustainable Fashion Research Based on the Previous Research Achievements of the Centre for Sustainable Fashion. *The Research Journal of the Costume Culture*, 28(5), 652–668. <https://doi.org/10.29049/rjcc.2020.28.5.652> [in English].
- Lee, M.-Y., & Sung, J. (2016). Sustainability and Management in Fashion, Design and Culture. *Journal of Global Fashion Marketing*, 7(2), 73–75. <https://doi.org/10.1080/20932685.2015.1131430> [in English].

- Lee, Y., & Choy, H. (2014). Developing Design Education Program Concerning Sustainable Fashion. *Journal of the Korean Society of Costume*, 2(64), 50–69. <https://doi.org/10.7233/jksc.2014.64.2.050> [in English].
- Muthu, S. S. (Ed.). (2017). *Sustainable Fibres and Textiles*. Woodhead Publishing [in English].
- Muthu, S. S. (Ed.). (2020). *Chemical Management in Textiles and Fashion*. Woodhead Publishing [in English].
- Nayak, R., & Patnaik, A. (2021). *Waste Management in the Fashion and Textile Industries*. Woodhead Publishing [in English].
- Niinimäki, K. (Ed.). (2013). *Sustainable fashion: New Approaches*. Aalto ARTS Books [in English].
- Obregón, C. (2012, November). Sustainable Fashion Education: From Trend to Paradigm? In *Cumulus Conference*. Santiago, Chile [in English].
- Pandey, R., Pandit, P., Pandey, S., & Mishra, S. (2020). Solutions for Sustainable Fashion and Textile Industry. In P. Pandit, S. Ahmed, K. Singha & S. Shrivastava (Eds.), *Recycling from Waste in Fashion and Textiles: A Sustainable and Circular Economic Approach* (pp. 33–72). Scrivener Publishing. <https://doi.org/10.1002/9781119620532.ch3> [in English].
- Polishchuk, K. O. (2018). Innovatsiini protsesy v ekolohizatsii mody ta dizainu odiahu XXI stolittia. Problemy ta perspektyvy [Innovative Processes in the Ecologization of Fashion and Design of Clothing of the XXI Century. Problems and Prospects]. *Hileya: Scientific Bulletin*, 139(2), 142–147 [in Ukrainian].
- Preuit, R., & Yan, R.-N. T. (2017). Fashion and Sustainability: Increasing Knowledge About Slow Fashion Through an Educational Module. *International Journal of Environmental & Science Education*, 12(5), 1139–1154 [in English].
- Rinaldi, F. R., & Testa, S. (2015). *The Responsible Fashion Company Integrating Ethics and Aesthetics in the Value Chain*. Greenleaf Publishing [in English].
- Sakmar, S. L., Wackernagel, M., Galli, A., & Moore, D. (2011, June). *Sustainable development and Environmental Challenges in the MENA Region: Accounting for the Environment in the 21st Century* (Working Paper 592). Economic Research Forum [in English].
- Sandvik, I. M. (2017). *Applying Circular Economy to the Fashion Industry in Scandinavia Through Textile-to-textile Recycling*. *Master of International Development Practice*. Monash University [in English].
- SEC. (2009, April 15). *Design as a Driver of User-centred Innovation: Commission staff working document* (Brussels, 7.4.2009). Commission of the European Communities. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8706-2009-INIT/en/pdf> [in English].
- Shandrenko, O. M., & Dubas, Kh. O. (2019). Ekodyzain u fashion industrii XXI stolittia [Ecodesign in Fashion XXI Century]. *Internauka*, 2. <https://www.inter-nauka.com/issues/2019/2/4628> [in Ukrainian].
- Smoliar, O. V. (2011). Ekolohichniy dyzain u konteksti modnykh innovatsii ta diialnosti dyzaineriv odiahu XX–XXI stolittia [Ecological Design in the Context of Fashion Innovations and Activities of Clothing Designers of the XX–XXI Centuries]. *Bulletin of KNUKIM. Series in Arts*, 25, 162–169 [in Ukrainian].
- Stefuryshyna, Yu. R., & Bilyk, A. A. (2019). Vtorynna syrovyna ta yii vidobrazhennia v tvorchosti suchasnykh khudozhnykiv i dyzaineriv [Secondary Raw Materials and its Reflection in the Works of Contemporary Artists and Designers]. *Young Scientist*, 7(71), 95–98. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-21> [in Ukrainian].
- Ustenko, T. A. (2019). Ekolohichniy dyzain ta vyrobnytstvo odiahu z vykorystanniam vtorynoi syrovyny [Ecological Design and Production of Clothing Using Secondary Raw Materials]. In *Naukovi rozrobky molodi na suchasnomu etapi* [Scientific Developments of Youth at the Present Stage] (pp. 649–650). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Wei, X., & Jung, S. (2017). Understanding Chinese Consumers' Intention to Purchase Sustainable Fashion Products: The Moderating Role of Face-Saving Orientation. *Sustainability*, 9(9), 1570. <https://doi.org/10.3390/su9091570> [in English].